

TEM-analyyseja

12/2009

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS ERI KOULUTUSTASOILLA – TILASTOLLINEN TARKASTELU

Ville Heinonen - Kirsi Kangaspunta – Heikki Räisänen –
Paula Sardar

ISSN 1797-5271
ISBN 978-952-227-228-7

Työllisyys ja työttömyys eri koulutustasoilla – tilastollinen tarkastelu

Ville Heinonen - Kirsi Kangaspunta – Heikki Räisänen – Paula Sardar

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Employment and the Economy
Eteläesplanadi 4, 00130 Helsinki, Finland
Email: etunimi.sukunimi@tem.fi

Helsinki, kesäkuu 2009

VILLE HEINONEN - KIRSI KANGASPUNTA – HEIKKI RÄISÄNEN – PAULA SARDAR:
TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS ERI KOULUTUSTASOILLA – TILASTOLLINEN TAR-
KASTELU

Tiivistelmä: Analyysissä tarkastellaan työllisyyttä ja työttömyyttä eri koulutustasoilla eri tilastolähteiden antaman kuvan perusteella. Analyysi on tuotettu opetusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

Ensimmäisessä osassa käsitellään väestön koulutustason kehitystä viime vuosina ja tilannekuvaa. Pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus on vähentynyt. Noin kahdella kolmasosalla työikäisestä väestöstä on perusasteen jälkeinen tutkinto. Nuoret ikäluokat ovat saaneet huomattavasti enemmän koulutusta kuin vanhemmat.

Toisessa osassa tarkastellaan työllisyyden muutoksia viime vuosina eri koulutusasteiden tutkinnon suorittaneilla. Keskeinen havainto on, että mitä korkeampi on koulutusaste, sitä korkeampi on myös työllisyysaste. 25-34-vuotiaiden työllisyys on selvästi ikääntyneiden työllisyyttä korkeampi kaikilla koulutusasteilla. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet nuoret aikuiset ovat yli 80-prosenttisesti työllisiä, kun perusasteella työllisyys jää alle 65 prosenttiin.

Kolmannessa osassa muodostetaan kuvaa työttömyyden kohdentumisesta eri koulutusasteiden tutkinnon suorittaneisiin ja viimeaikaisista suhdannetilanteen aiheuttamista muutoksista tässä. Työttömien työnhakijoiden määrät ovat laskeneet viime vuosina melko voimakkaasti muilla, paitsi korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneilla. Vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä työttömänä oli runsaasti vain perusasteen tutkinnon suorittaneita sekä keskiasteen tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Suurin kasvu työttömyydessä on tapahtunut vuodessa keskiasteen tutkinnon suorittaneilla ja ylioppilailla. Kuitenkin suhteellisesti työttömyys on kasvanut voimakkaimmin vuodessa tutkijakoulutuksen suorittaneilla ja ylemmällä korkeakouluasteella. Eri koulutusasteilla on myös huomattavia eroja työttömyyden kestossa. Keskiasteella työttömyys on tyypillisesti melko lyhytkestoista. Suhdannetilanteen muutos näkyy voimakkaasti vastavalmistuneilla eli alle vuosi sitten tutkintonsa suorittaneilla ja alle 30-vuotiailla henkilöillä, missä ryhmissä työttömyys on kasvanut voimakkaasti.

Neljäs osa käsittelee yksittäisiä koulutuksia ja niiden työttömyystilanteen muutosta. Suurimmat yksittäiset työttömien koulutustaustat ovat peruskoulu, kansakoulu ja ylioppilastutkinto, minkä jälkeen tulee ensimmäinen ammatillisesti eriytynyt koulutus, kone- ja metallitekniikan peruskoulutus. Työttömyys on noussut monissa teollisen alan koulutuksissa ja myös esimerkiksi kaupallisen alan korkea-asteen tutkintoja suorittaneilla. Työttömyys on edelleen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä laskenut vuoden takaiseen tilanteeseen nähden erityisesti terveydenhuolto- ja sosiaalialan tutkintoja suorittaneilla.

Avainsanat: työllisyys, työttömyys, koulutusaste

Abstract: This analysis discusses employment and unemployment at various educational attainment levels. The analysis is based on statistical information. This analysis has been produced as a joint effort by the Ministry of Education and the Ministry of Employment and the Economy.

The first part deals with the development in the past few years as well as the current state of the educational attainment of the population. The share of persons having only primary education has decreased. About two thirds of the working-age population have at least secondary education. Young age cohorts have attained much more education than older cohorts.

In the second part, the changes in employment during the past years are analysed, the focus being on various educational attainment levels. The central outcome is that higher educational attainment results in higher employment rate. Employment of the 25-34 –year-old population is clearly higher than that of the elderly population at all educational levels. Over 80 per cent of the young adults with tertiary education are employed, as the respective figure at primary level remains under 65 per cent.

The third part forms an image of how unemployment has targeted towards persons with various educational levels and what kind of cyclical changes have occurred quite recently. The number of unemployed job-seekers has decreased quite strongly in the past few years, except for those people having tertiary education. In the first quarter of 2009, there were plenty of unemployed with only primary or secondary education. The strongest increase has occurred in the unemployment of people having secondary education or student examination. However, in relative terms, the strongest increase can be found among those people having upper tertiary (master's) degree or further academic education (licentiate's or doctor's degree). There are major differences in unemployment duration between educational levels. It is typical for people with secondary level education that unemployment is short-term. Change in the cyclical situation is clearly observable among those newly graduated and people under 30 years of age. Unemployment has climbed heavily in both these groups.

The fourth part discusses individual educations or degrees in terms of changes in the unemployment situation. Most of the unemployed job-seekers have attained upper primary education, the late lower primary education or student examination. They are followed by those with the first vocationally oriented education, basic vocational education in machinery and metal technique. Unemployment has risen in many educations within industrial branches and also in tertiary degrees in the field of business. Unemployment has been eased in the first quarter of 2009 in relation to the situation one year earlier, especially among those having education in the fields of health care or social work.

Keywords: employment, unemployment, educational attainment

Sisältö

JOHDANTO	1
1. VÄESTÖN KOULUTUSTASO	1
2. TYÖLLISYYS JA KOULUTUS	3
3. TYÖTTÖMYYS JA KOULUTUS	5
3.1. Työttömyys, alueet ja koulutustaso vuosina 2001-2008.....	5
3.2. Kehityskuva vuoden 2009 alussa.....	7
3.3. Nuorten tilanteen tarkastelua	9
3.4. Työttömyyden esiintymisen ja keston merkitys.....	11
4. YKSITTÄISET KOULUTUKSET JA TYÖTTÖMYYS.....	12
LÄHTEET.....	16
LIITTEET	17

JOHDANTO

Tässä tilastoanalyysissä tarkastellaan väestön työllisyyttä ja työttömyyttä koulutustasoittain. Aluksi luodaan yleiskatsaus väestön työllisyyteen eri koulutustasoilla ja väestön koulutustasoon. Tämän jälkeen käsitellään tarkemmin taantuman alkuvaiheessa ilmennyttä työttömyyttä eri koulutustasoilla ja jossain määrin myös yksittäisiä koulutuksia koskien. Tarkoituksena on muodostaa viime vuosien kehityksellä ja rakennepiirteillä taustoitettu ajankohtainen kuva työmarkkinatilanteen muutoksesta nimenomaan koulutuksen näkökulmasta. Työllisyyttä koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen perustuvia ja työttömyyttä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tietoihin perustuen.

Analyyysin tarkoituksena on tuottaa työvoima- ja koulutuspolitiikan valmistelussa ja päätöksenteossa tarvittavaa taustatietoa. Se on laadittu opetusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

1. VÄESTÖN KOULUTUSTASO

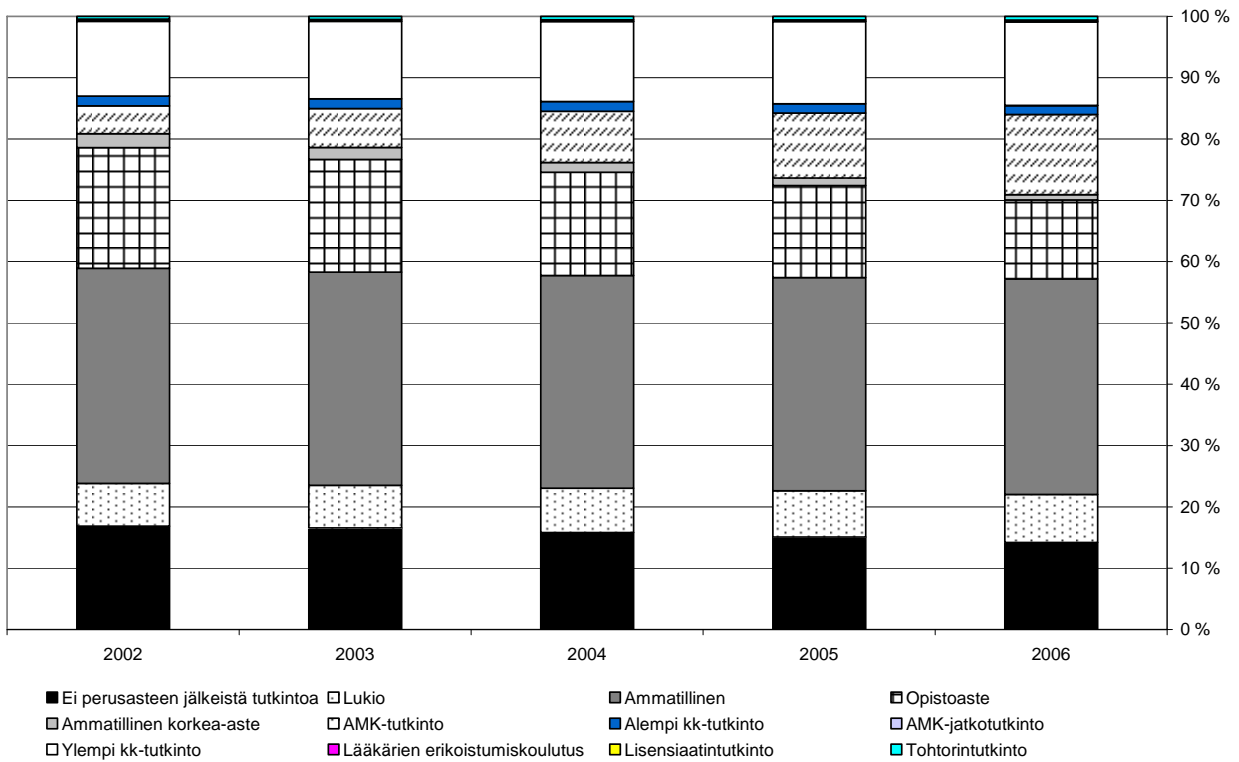
Aluksi luodaan yleiskatsaus väestön koulutustasoon ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin. Väestön koulutustaso on noussut nopeasti viimeisen vuosikymmenen aikana.

Pelkän perusasteen koulutuksen varaan jääneiden osuus on vähentynyt. Vuonna 1998 noin 57 prosentilla työkäisestä väestöstä oli peruskoulun jälkeinen tutkinto. Vuonna 2007 osuus oli noin 65 prosenttia. Pelkän peruskoulun varaan jääneiden osuus väestössä on pienentynyt jatkuvasti erityisesti sen vuoksi, että nuoret pääsääntöisesti jatkavat opintojaan välittömästi peruskoulun jälkeen. Samanaikaisesti kouluttamattomat ikäluokat poistuvat työkäisestä väestöstä. Nuorista 30-34-vuotiaista 86 prosenttia oli suorittanut peruskoulun jälkeisen tutkinnon vuonna 2007.

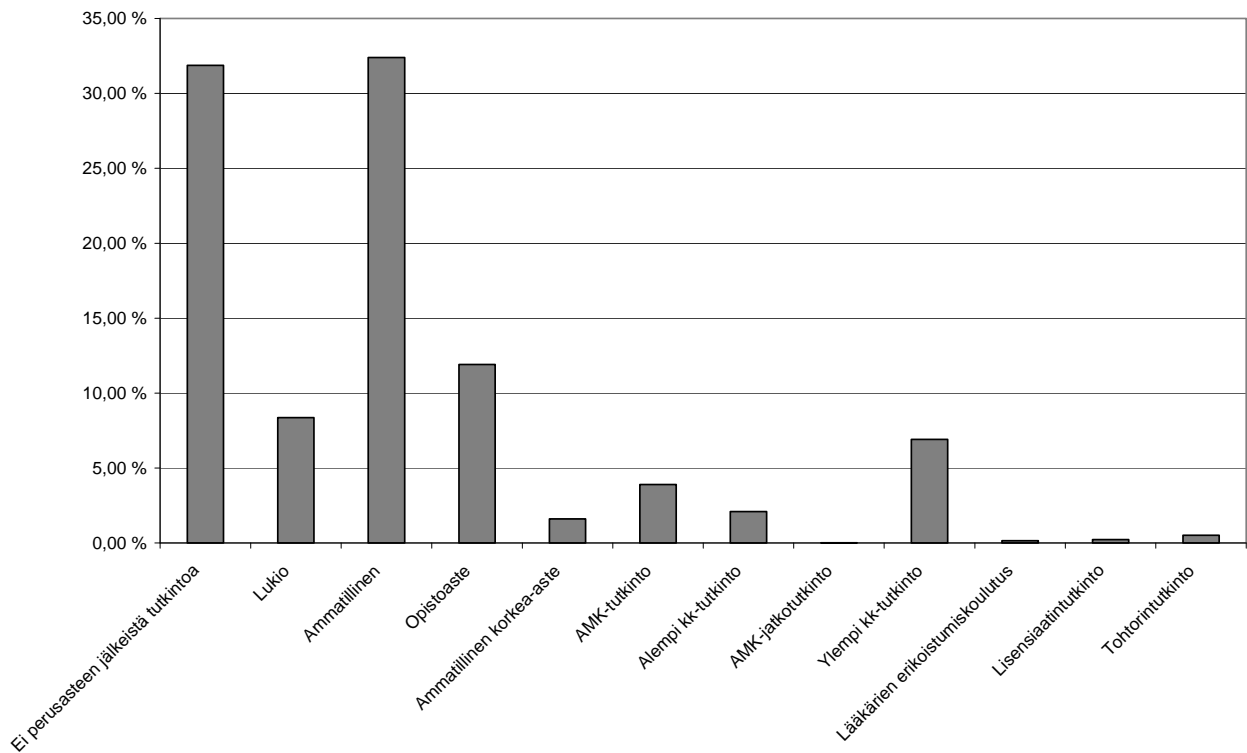
Vuoden 2007 lopussa oli 15-vuotta täytäneestä väestöstä 42 prosenttia ammatillisen tutkinnon suorittaneita ja 15 prosenttia korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Nuoret ikäluokat ovat saaneet huomattavasti enemmän koulutusta kuin vanhempiin ikäluokkiin kuuluvat. Vuoden 2007 lopussa 30-34-vuotiaista 46 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon ja 32 prosenttia korkeakoulututkinnon. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on vuosituhanen vaihteesta noussut erityisesti ammattikorkeakoulu-uudistuksen vuoksi. Opistoasteen koulutukseen ei tällä vuosituhanella ole otettu opiskelijoita ja opistoasteen tutkinnon suorittaneiden osuus on tästä syystä vähentynyt koko ajan. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuus ei juuri ole muuttunut.

Kuvio 1. 30 - 34-vuotiaiden koulutustason kehitys vuosina 2002 - 2006, %

Lähde: Tilastokeskus

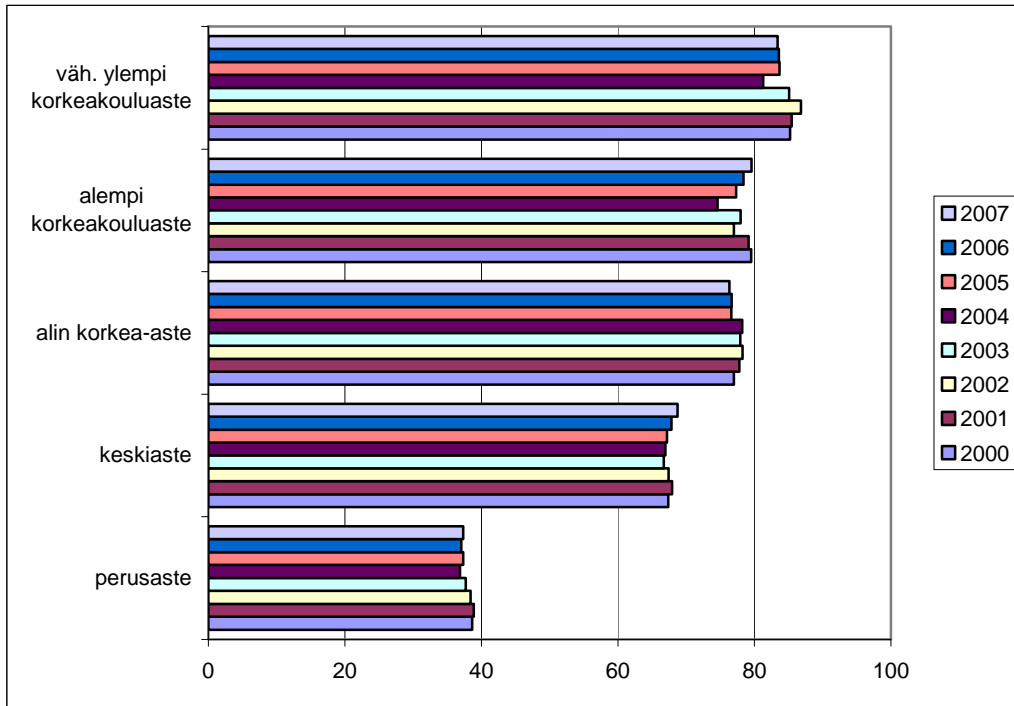
Kuvio 2. 15 - 74 -vuotiaiden koulutustaso vuonna 2006, %

Lähde: Tilastokeskus

2. TYÖLLISYYS JA KOULUTUS

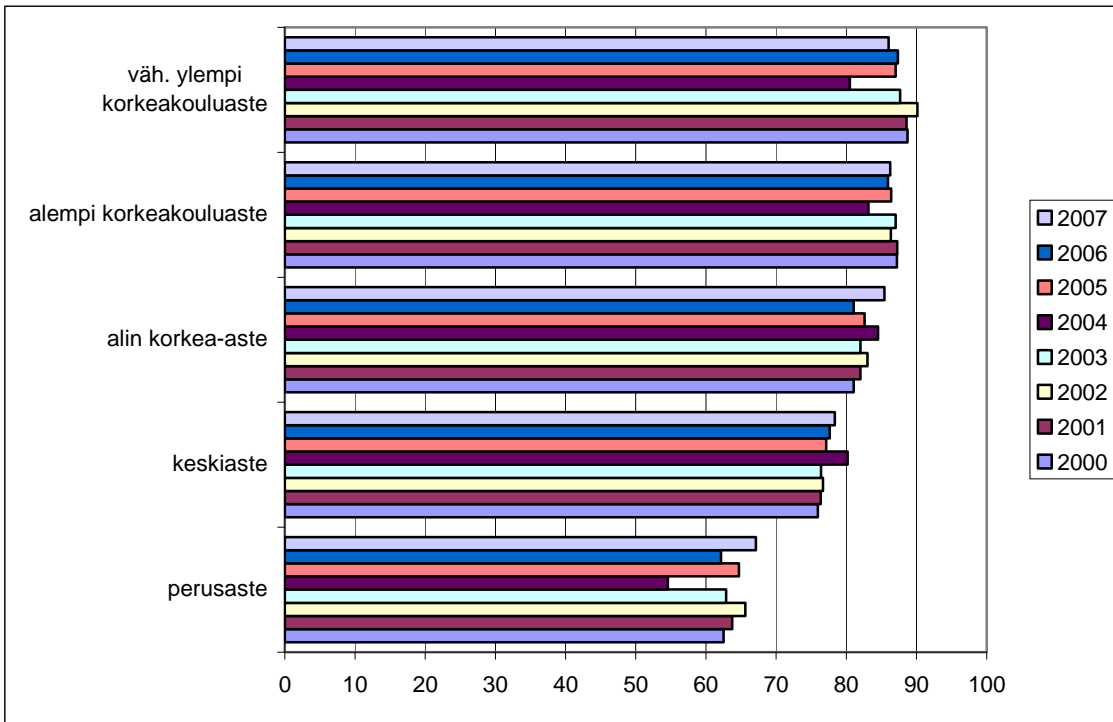
Seuraavaksi tarkastellaan laajan työikäisen eli 15-74-vuotiaan väestön työllisyyttä koulutusasteen mukaan. Keskeinen havainto on, että mitä korkeampi on koulutusaste, sitä korkeampi on myös työllisyysaste. Tulosta voidaan selittää esimerkiksi työvoiman kysynnän kohdentumisena enemmän korkeammin koulutettuihin suhteessa vastaavan työvoiman tarjontaan. Tarjontakäyttätymisen kannalta kyse on myös koulutusinvestoinnin tuotosta: korkeammin koulutetut ovat investoineet koulutukseensa enemmän, joten siltä halutaan myös vähemmän koulutettuja enemmän tuottoja työllisyyden muodossa.

Kuvio 3. 15-74-vuotiaan väestön työllisyysasteet koulutusasteittain v. 2000-2007, %

Lähde: Työvoiman koulutus ja ammatit 2000-2005 (2007) ja Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

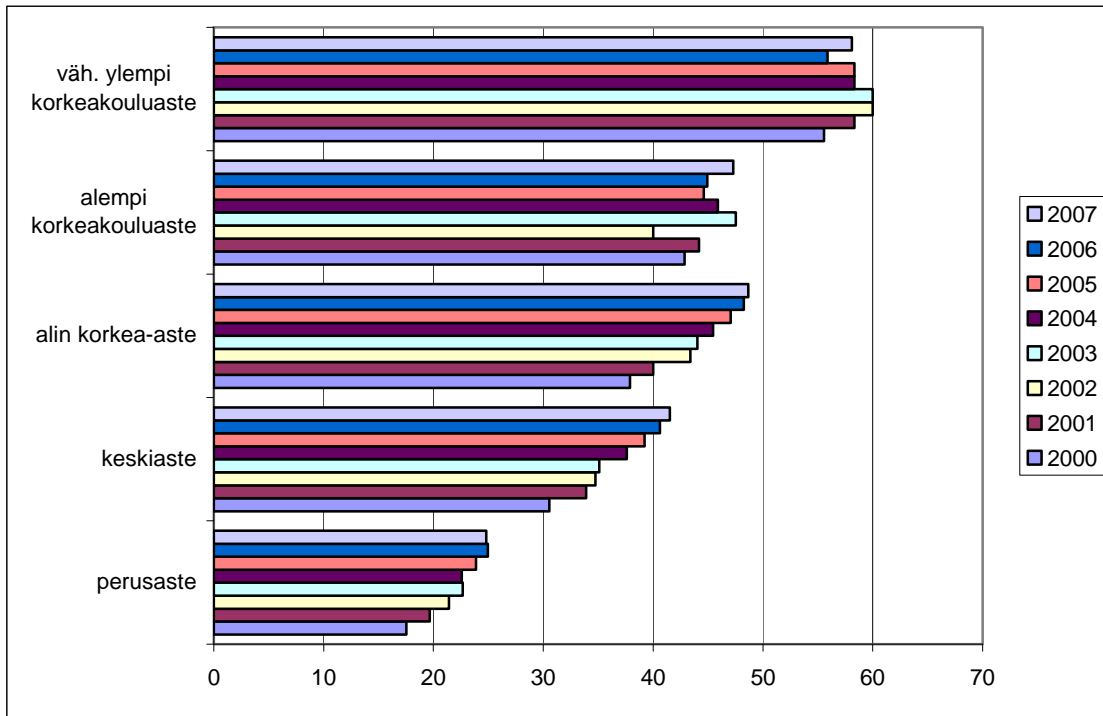
Kun työllisyysero eri koulutusasteiden välillä voi selittyä myös sillä, että nuorempien koulutusaste on keskimäärin korkeampi kuin vanhempien, tarkastellaan työllisyysastetta seuraavaksi erikseen 25-34- ja 55-74-vuotiaiden ikäryhmissä.

Kuvio 4. 25-34-vuotiaiden työllisyysasteet koulutusasteittain v. 2000-2007, %

Lähde: Työvoiman koulutus ja ammatit 2000-2005 (2007) ja Tilastokeskus, työvoimatutkimus.

Ikäryhmässä 25-34-vuotiaat myös korkea-asteen tutkinnot saadaan suoritettua, joten tarkastelu koulutusasteiden välillä on mielekästä. Myös tässä nuorten 10-vuotisikäryhmässä työllisyys on sitä korkeampi, mitä korkeampi on koulutusaste. Tarkastelujaksolla vuosi 2004 kuitenkin käyttäytyy jossain määrin poikkeavasti. Kuitenkin voidaan tehdä havainto, että korkea-asteen tutkintojen suorittaneet nuoret aikuiset ovat yli 80-prosenttisesti työllisiä standardityöllisyysasteella mitattuna, kun perusasteella on tässäkin ikäryhmässä useimmin jääty alle 65 prosentin työllisyysasteeseen.

Mielenkiintoinen kysymys on myös ikääntyneiden, 55-74-vuotiaiden 20-vuotisikäryhmän työllisyyden tarkastelu vastaavalla tavoin. Ryhmä sisältää myös eläkeiässä olevia, jotka ovat jo pysyvästi poistuneet työmarkkinoilta. Tässä suurikäryhmässä työllisyyserot ovat suurempia kuin nuorilla aikuisilla, mikä on luonnollista jo kaksinkertaisen kohorttimäärän vuoksi. Kun nuorilla aikuisilla ajallinen trendi v. 2000-2007 oli melko muuttumaton tai vain alemmilla koulutusasteilla nousevan työllisyyden suuntainen, on ikääntyneillä työllisyys kasvussa kaikilla koulutusasteilla ja voimakkaimmin tämä ilmenee alemmilla koulutusasteilla.

Kuvio 5. 55-74-vuotiaiden työllisyysasteet koulutusasteittain v. 2000-2007, %

Lähde: Työvoiman koulutus ja ammatit 2000-2005 (2007) ja tilastokeskus, työvoimatutkimus.

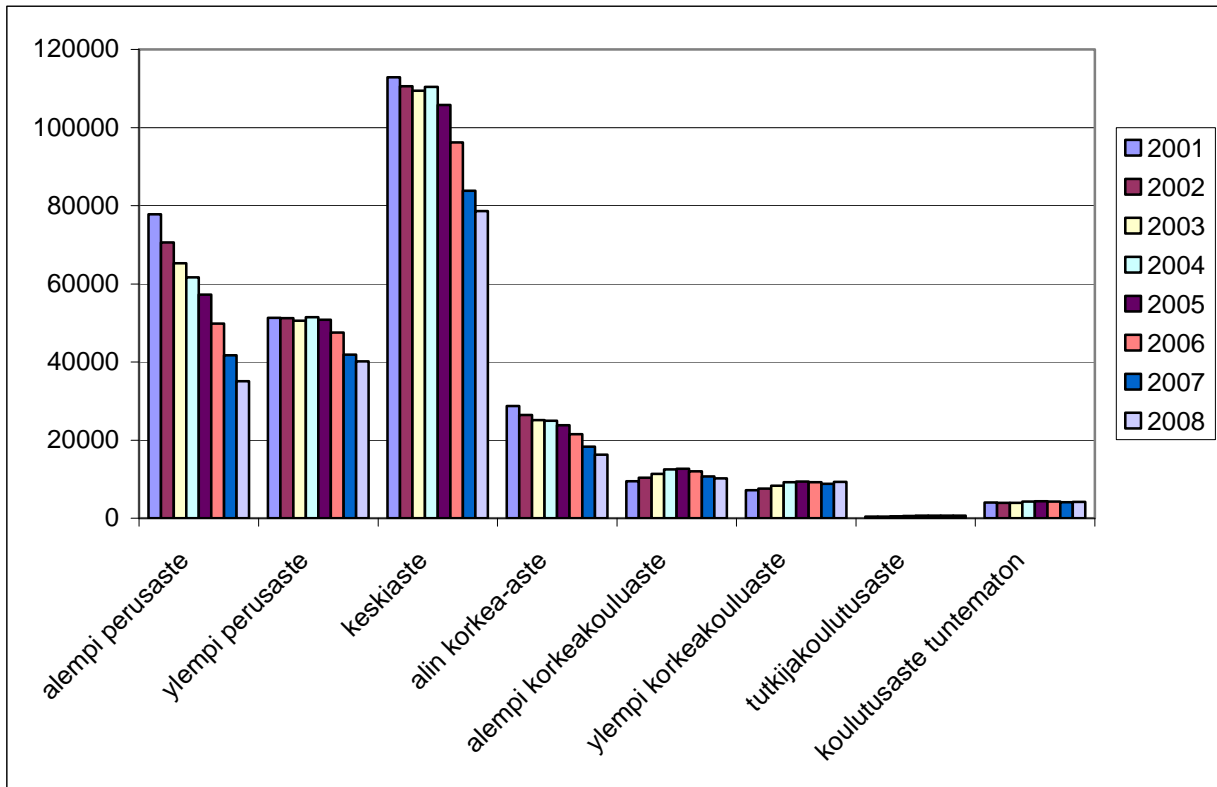
3. TYÖTTÖMYYS JA KOULUTUS

Tässä jaksossa tarkastellaan työttömyyttä eri koulutusasteilla. Aluksi muodostetaan kokonaiskuva viime vuosien kehityksestä. Tämä on siis taustoitusta ajankohtaiselle tilanteelle. Vielä vuonna 2008 työmarkkinatilanne oli varsin suotuisa ja työvoiman kysyntä ennätyskorkealla tasolla.

3.1. Työttömyys, alueet ja koulutustaso vuosina 2001-2008

Vuosien 2001-2008 välillä havaitaan myös koulutustason muutoksia heijastavia kehityskulkuja. Perusasteen suorittaneiden työttömyys on laskenut voimakkaasti, mutta niin on laskenut perusasteen varassa olevien työkäisten henkilöiden määräkin. Vastaavasti työikäisen väestön koulutustaso on noussut siten, että keski- ja korkea-asteen tutkintoja on aiempaa useammalla.

Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut selvästi perus- ja keskiasteella ja myös alimman korkea-asteen ja alemman korkeakouluasteen työttömyyskehitys on ollut kokonaisuutena myönteinen. Sen sijaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyys ei ole viime vuosina laskenut, vaan se on pysynyt likimain samalla tasolla jo useita vuosia. Jossain määrin tässä on ilmeisesti aivan viime vuosien aikana vaikuttanut myös koulutuspolitiikka: vanhojen tutkintovaatimusten mukaisia loppututkintoja sai suorittaa v. 2008 saakka, joten valmistuneiden määrä on ollut tavanomaisesta suurempi.

Kuvio 6. Työttömien työnhakijoiden määrä v. 2001-2008 koulutusasteittain, henkilöä

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Taulukko 1. Työttömien työnhakijoiden määrän muutos v. 2001-2008 koulutusasteittain ja TE-keskuksittain

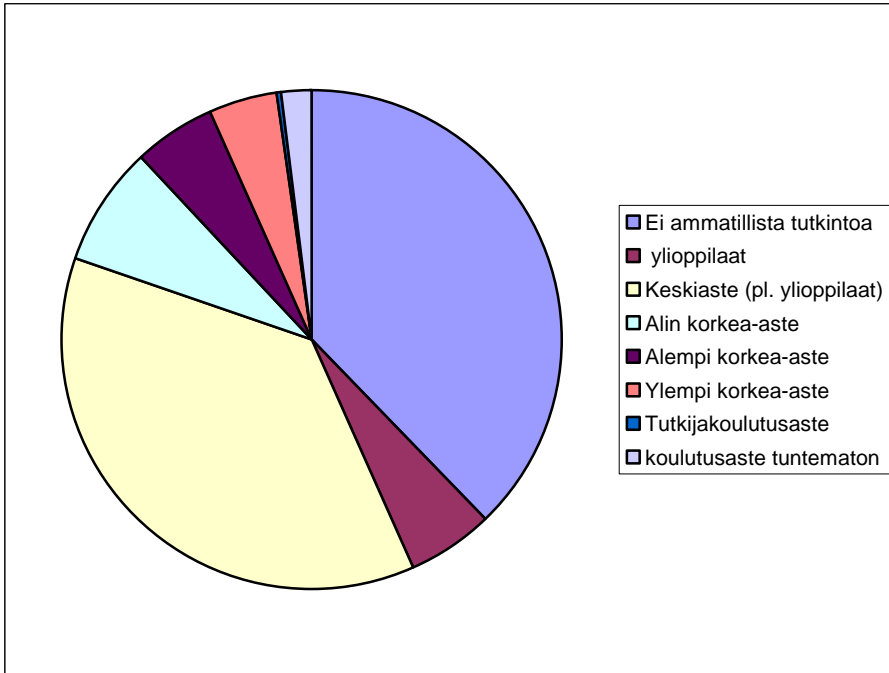
TE-keskus	alempi perusaste	ylempi perusaste	keskiaste	alin korkea-aste	alempi korkeakouluaste	ylempi korkeakouluaste	tutkijakoulutusaste	koulutusaste tuntematon	Yhteensä
Uusimaa	-6 950	-2 394	-4 176	-1 543	114	349	83	483	-14 017
Varsinais-Suomi	-3 373	-1 213	-2 580	-969	63	145	32	-12	-7 898
Satakunta	-2 856	-790	-2 469	-838	-31	38	0	-43	-6 987
Häme	-3 427	-588	-2 759	-898	63	90	7	-68	-7 579
Pirkanmaa	-3 836	-722	-2 989	-1 223	95	265	29	1	-8 380
Kaakkois-Suomi	-3 114	-793	-2 177	-1 023	33	86	6	-16	-6 994
Etelä-Savo	-1 962	-582	-1 818	-584	-12	39	4	-37	-4 952
Pohjois-Savo	-2 666	-732	-2 535	-797	48	127	14	-8	-6 549
Pohjois-Karjala	-2 198	-439	-1 143	-372	96	125	14	-56	-3 970
Keski-Suomi	-2 335	-379	-2 050	-804	111	289	35	-12	-5 147
Etelä-Pohjanmaa	-1 411	-248	-1 472	-573	-22	34	3	-29	-3 718
Pohjanmaa	-1 661	-573	-2 051	-672	-41	69	-3	6	-4 926
Pohjois-Pohjanmaa	-2 927	-479	-2 020	-864	190	365	22	-70	-5 783
Kainuu	-1 267	-303	-1 401	-357	-8	38	2	-19	-3 316
Lappi	-2 730	-935	-2 705	-868	69	82	6	20	-7 059
Ahvenanmaa	-9	24	27	-14	2	5	1	5	43
Koko maa	-42 722	-11 146	-34 318	-12 399	770	2 146	255	145	-97 232

Lähde: TEM työnvälitystilasto

3.2. Kehityskuva vuoden 2009 alussa

Tilanne vuoden 2009 ensimmäisellä vuosineljänneksellä työttömyydessä oli muutosvaiheessa. Huomattavan paljon työttömien työnhakijoiden joukossa oli ilman ammatillista tutkintoa olevia henkilöitä ja keskiasteen tutkinnon suorittaneita. Korkea-asteen tutkintojen osuus työttömien työnhakijoiden kokonaismäärästä oli edelleen suhteellisen vähäinen.

Kuvio 7. Työttömien työnhakijoiden jakauma v. 2009 ensimmäisellä vuosineljänneksellä koulutusasteen mukaan, %

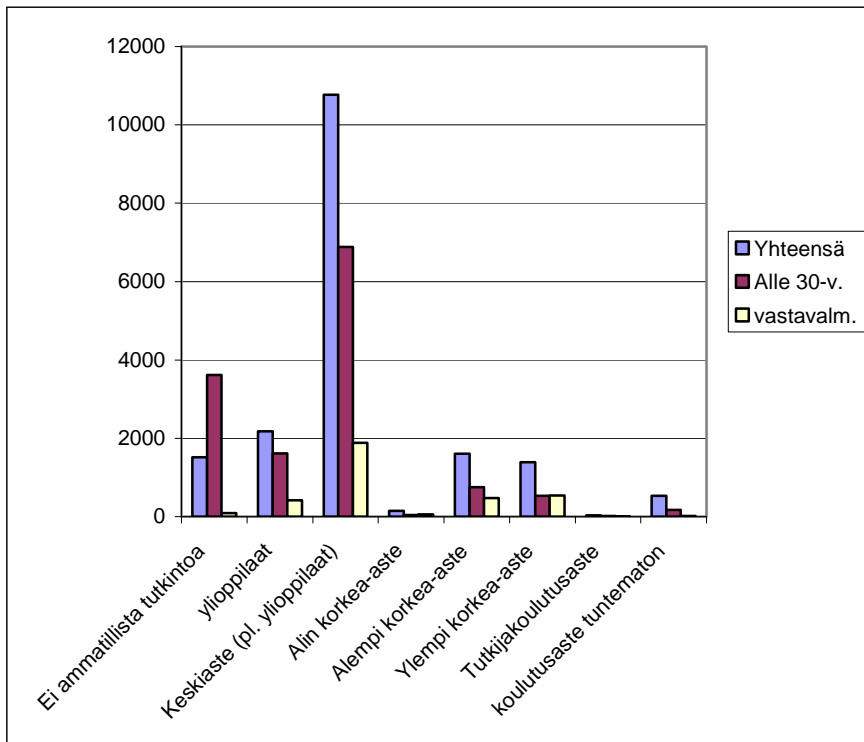

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Jotta taantumatilanteesta saadaan tarkempi ote, on tarkasteltava työttömien määrän muutosta. Koska työttömyydessä vallitsee huomattava kausivaihtelu, suoritetaan tarkastelu vertaamalla vuoden 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosineljännesten tilannetta keskenään. Nyt vertailun tuloksena saatava muutos kuvaa pääasiassa suhdannetilanteen muuttumista edellyttäen, että koulutuspolitiikassa ja tätä kautta koulutetun työvoiman tarjonnassa ei ole tapahtunut muita muutoksia.

Jotta suhdannetilanteen vaikutusta saadaan edelleen yksityiskohtaisemmin hahmotettua, käsitellään kokonaismuutoksen lisäksi erikseen alle 30-vuotiaiden ja vastavalmistuneiden määrän muutosta. Vastavalmistuneita koskevia tietoja ei merkitä työ- ja elinkeinotoimistoissa kattavasti työnvälitystilaston pohjana olevaan tietojärjestelmään. Ei ole kuitenkaan erityistä syytä olettaa (eikä sellaista ole tiedossamme, eikä myöskään ohjeistusta ole muutettu), että merkintöjen kattavuudessa olisi tapahtunut jotain muutoksia vuodesta 2008 vuoteen 2009. Vastavalmistuneena pidetään alle vuosi sitten tutkintonsa suorittanutta.

Kuvio 8. Työttömien työnhakijoiden määrän muutos koulutusasteittain v. 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosineljännesten välillä, henkilöä

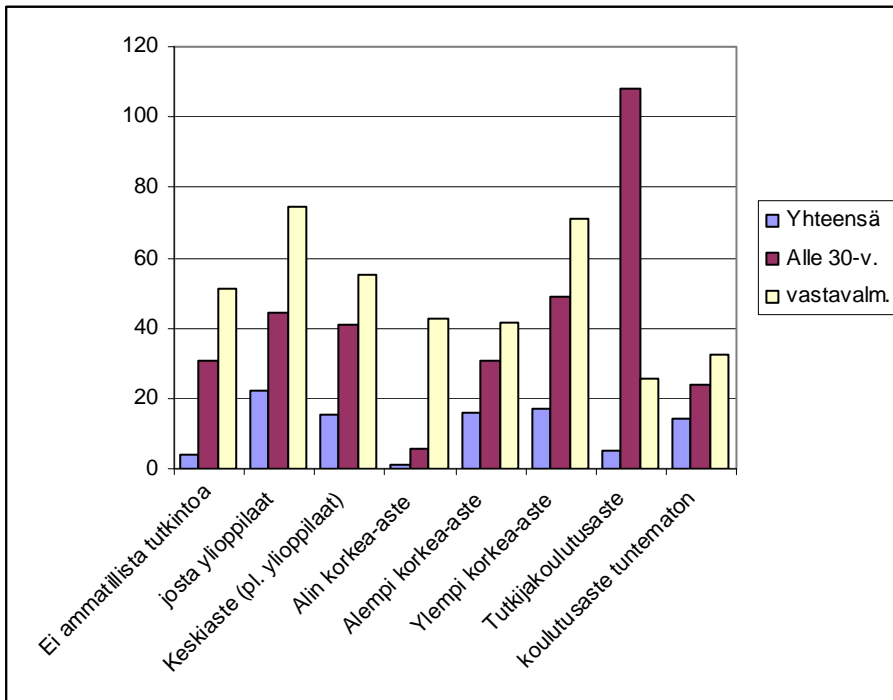

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Ensimmäinen havainto on se, että työttömyys näyttää taantuman alkuvaiheessa kohdentuneen voimakkaasti keskiasteen tutkinnon suorittaneisiin, jossa lisäystä on yli 10 000 henkilöä. Myös pelkän ylioppilastutkinnon suorittaneiden työttömyys on kasvanut runsaasti, yli 2 000 hengellä. Muut muutokset ovat hieman vähäisempiä. Kuitenkin näyttää selvältä, että työttömyys kohdentuu ainakin taantuman alkuvaiheessa voimakkaasti alle 30-vuotiaisiin ja erityisesti korkea-asteella myös vastavalmistuneiden osuus muutoksesta on huomattava.

Suhteellinen muutos kohdentuu eri koulutusasteille kokonaisuutena selvästi tasaisemmin. Vain alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ovat toistaiseksi jääneet kokonaisuutena paljolti työttömyyden kosketuksen ulkopuolelle. Alle 30-vuotiaiden ja vastavalmistuneiden osaryhmissä tilanteen muutos näyttäytyy selvästi voimakkaammin. Vastavalmistuneiden työttömyys on noussut kaikissa koulutusasteryhmissä n. 25-75 %:n välillä ja alle 30-vuotiaiden työttömyys runsaan 20 %:n ja n. 110 %:n välillä. Kuvioista nähdään selvästi, miten voimakkaasti nuorten ja vastavalmistuneiden työmarkkinatilanne on muuttunut.

Kuvio 9. Työttömien työnhakijoiden määrän suhteellinen muutos koulutusasteittain v. 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosineljännesten välillä, %

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Taulukko 2. Työttömät työnhakijat, alle 30-vuotiaat ja vastavalmistuneet v. 2008 ja 2009 ensimmäisillä vuosineljänneksillä, henkilöä

Koulutus	2008			2009			Muutos			Suhteellinen muutos		
	Yhteensä	Alle 30-v.	vastavalm.	Yhteensä	Alle 30-v.	vastavalm.	Yhteensä	Alle 30-v.	vastavalm.	Yhteensä	Alle 30-v.	vastavalm.
Ei ammatillista tutkintoa	90 814	16 887	984	94 508	22 114	1 489	3 694	5 227	505	4,1	31,0	51,3
- josta ylioppilaat	9 725	3 640	556	11 904	5 256	970	2 179	1 616	414	22,4	44,4	74,5
Keskiaste (pl. ylioppilaat)	69 825	16 871	3 425	80 591	23 759	5 307	10 766	6 888	1 882	15,4	40,8	54,9
Alin korkea-aste	16 824	735	127	16 974	777	181	150	42	54	0,9	5,7	42,5
Alempi korkea-aste	9 958	2 432	1 143	11 567	3 182	1 617	1 609	750	474	16,2	30,8	41,5
Ylempi korkea-aste	8 086	1 086	763	9 471	1 619	1 305	1 385	533	542	17,1	49,1	71,0
Tutkijakoulutusaste	656	12	39	690	25	49	34	13	10	5,2	108,3	25,6
koulutusaste tuntematon	3 812	720	43	4 344	892	57	532	172	14	14,0	23,9	32,6
Yhteensä	199 975	38 743	6 524	218 145	52 368	10 005	18 170	13 625	3 481	9,1	35,2	53,4

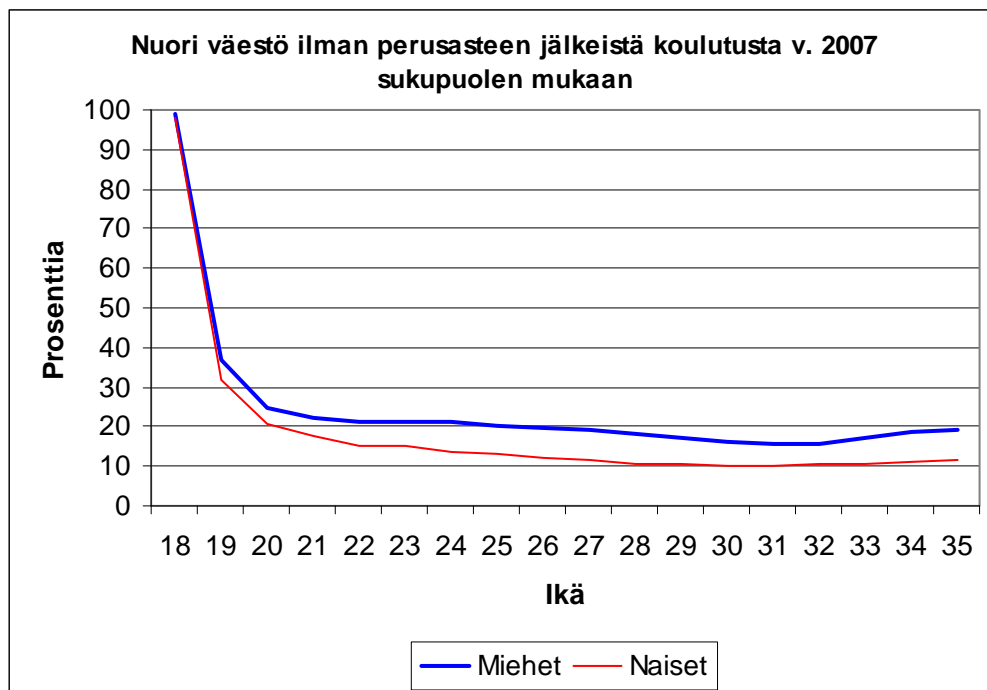
* Tutkinnon suorittaneet vuoden aikana laskentapäivästä taaksepäin laskien. Luku ei ole luotettava, koska tietoa ei merkitä aukottomasti TE-toimistoissa

Lähde: TEM työnvälitystilasto

3.3. Nuorten tilanteen tarkastelua

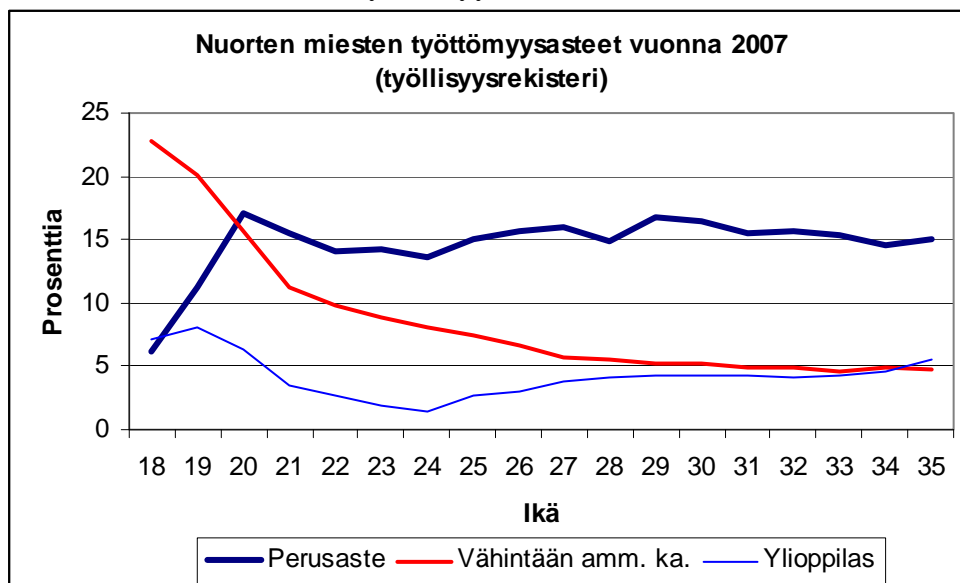
Nuorten tilannetta on olennaista tarkastella erikseen. Ilman perusasteen jälkeistä koulutusta on suhteellisen suuri osa nuoresta aikuisväestöstä ja erityisesti nuorista miehistä. Nuorilla miehillä tämä osuus on jopa noin 20 % vastaavasta väestöstä. Tällä on ilman muuta vaikutuksia heidän työmarkkina-asemaansa. Naiset ovat tässä suhteessa selvästi paremmassa asemassa.

Kuvio 10. 18-35-vuotias väestö ilman perusasteen jälkeistä koulutusta sukupuolen mukaan v. 2007, %

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto ja Ilkka Nio, TEM

Ammatillisen keskiasteen tai ylioppilastutkinnon suorittaneiden miesten työttömyysasteet lähenevät toisiaan noin 24 ikävuoden jälkeen ja ovat noin 28 ikävuoden paikkeilla viiden prosentin tuntumassa. Perusasteen varassa olevilla miehillä työttömyysaste on noin kolminkertaisella tasolla tutkinnon suorittaneisiin nähden. Tällaiset nuorena suoritetun koulutuksen jälkeisellä työuralla olevat vaikutukset näyttävät varsin pitkäkestoisilta ja heijastuvat varmasti koko työiän aikaiseen uraan. (Tästä tarkemmin ks. Nuoret miehet työelämään – mitä palveluja ja toimenpiteitä tarvitaan TE-toimistoissa (2009)).

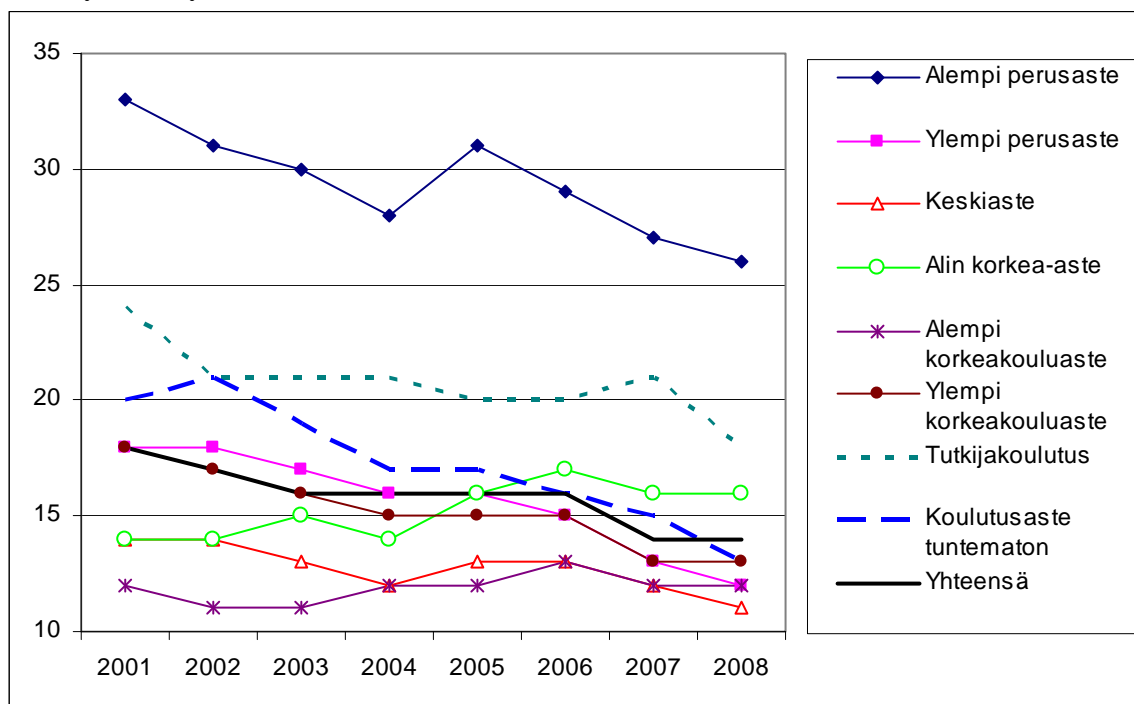
Kuvio 11. Nuorten miesten työttömyysasteet vuonna 2007

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto ja Ilkka Nio, TEM

3.4. Työttömyyden esiintymisen ja keston merkitys

Seuraavaksi tarkastellaan työttömyyden esiintymisen ja keston roolia työttömyyden muutoksissa. Viime vuosina työttömyyden kestot ovat eri koulutusasteilla lyhentyneet useita viikkoja. Tämä onkin ollut keskeinen työttömyyden alenemisen mekanismi.

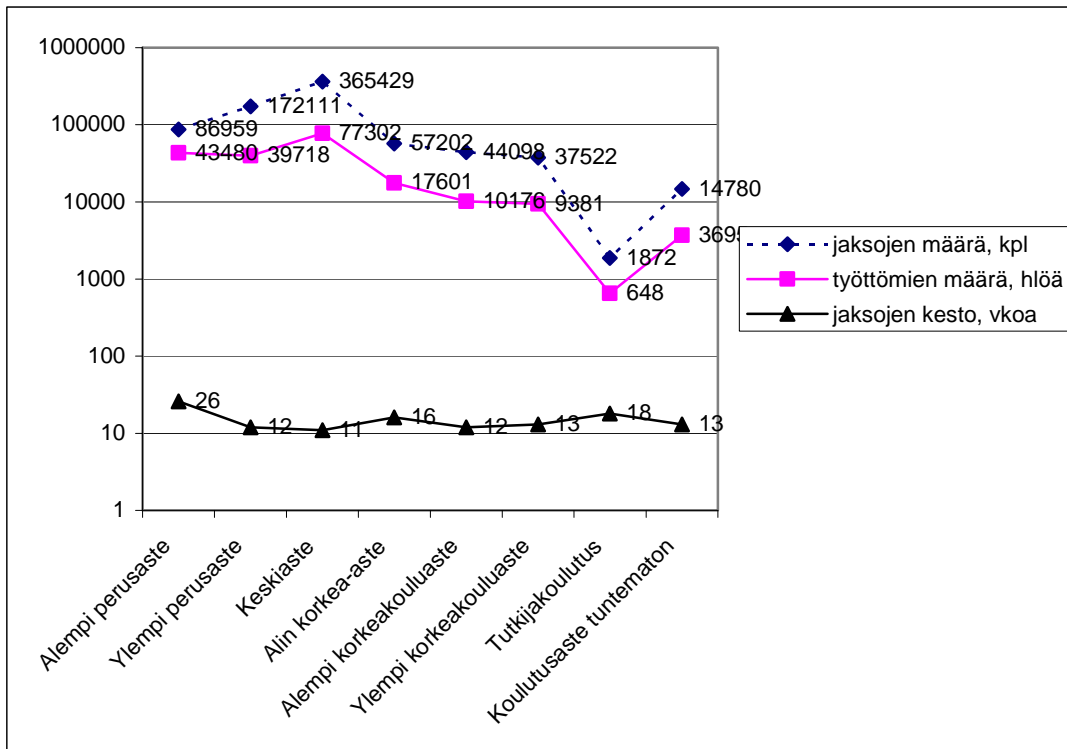
Kuvio 12. Päättyneen työttömyyden kesto koulutusasteen mukaan v. 2001-2008, viikkoa (Lähde: TEM työnvälitystilasto).

Oheisessa graafissa (kuvio 13) on esitetty logaritmisella asteikolla v. 2008 tilanteessa eri koulutusasteiden työttömyysjaksojen määrä, työttömien työnhakijoiden määrä keskimäärin sekä työttömyysjaksojen kesto¹. Jaksojen lukumäärät ovat päättyneitä jaksoja kuvaavia lukuja. Havaitaan, että jaksojen kestossa on huomattavaa vaihtelua eri koulutustasojen kesken. Alemman perusasteen tutkinnon suorittaneilla työttömyyden kesto on ollut yli kaksinkertainen ylemmän perusasteen tutkinnon suorittaneisiin nähden. Havaintoa ei kuitenkaan pidä tulkita suoraan kansa- ja peruskoulun välisen koulutustasoeron vaikutukseksi, koska nämä koulutukset ovat eri-ikäisillä työttömällä. Nuorten työttömyydet ovat selvästi ikääntyneiden työttömyyksiä lyhyempiä. Keskiasteella työttömyydet ovat lyhyimpiä.

¹ Näiden komponenttien välinen suhde voidaan esittää seuraavasti: tulovirta kuukaudessa x kesto kk = varanto (tästä tarkemmin ks. Heinonen – Hämäläinen – Räisänen – Sihto – Tuomala 2004, 44-50).

Kuvio 13. Työttömyysjaksojen määrä, työttömien määrä ja työttömyysjaksojen kesto v. 2008 koulutusasteittain, logaritminen asteikko (Lähde: TEM työnvälitystilasto)

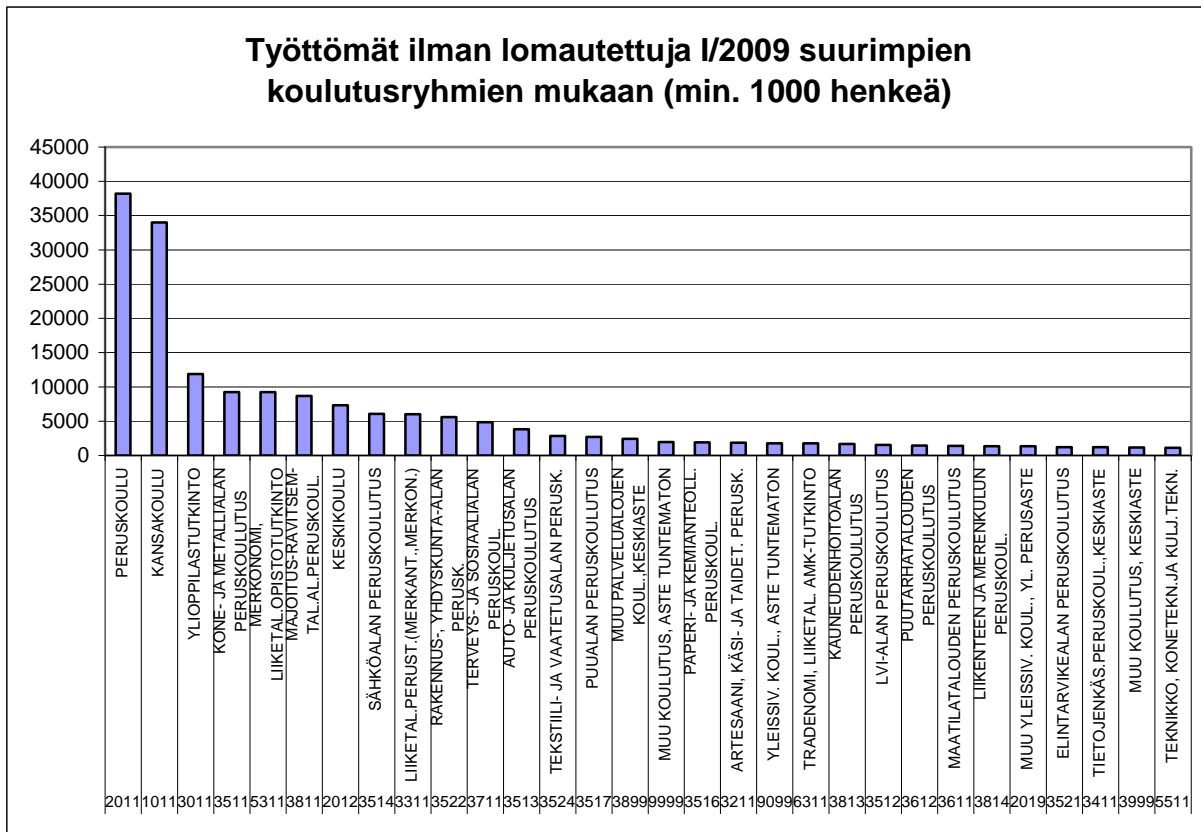
Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla lyhyt työttömyyden kesto näkyy siten, että virtaama työttömyyden läpi on huomattavan suurta, toisin sanoen työttömyys on paljolti luonteeltaan ”läpivirtaamatyöttömyyttä”. Vastaavasti alemman perusasteen varassa olevilla, tutkijakouluetuilla ja alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla pitkät jaksojen kestot merkitsevät työttömyyden olevan luonteeltaan ”paikalleen varastoitunutta työttömyyttä”.

Otettaessa tarkemman huomion kohteeksi työttömyyden suhdanneluontoinen kasvu ja verrattaessa toisiinsa vuoden 2008 ja 2009 maaliskuun loppujen tilanteita, on työttömyysvaranto kasvanut vuodessa 13,3 prosenttia. Voimassa olevien työttömyyksen kestot ovat puolestaan vastaavien ajankohdienten välillä lyhentyneet 15,6 prosenttia. Näin voidaan todeta työttömyyden nousun olevan käytännössä kokonaan seurausta työttömyyden esiintymisen yleistymisestä eli jaksojen määrän kasvusta. Ainoastaan työttömyydessä kokonaisuutena vähäisellä tutkijakoulutusasteella voimassa olevien jaksojen kesto on pidentynyt viikolla vuoden kuluessa. On varsin ilmeistä, että taantumän jatkuessa painopiste siirtyy työttömyyden keston pidentymisen puolelle.

4. YKSITTÄISET KOULUTUKSET JA TYÖTTÖMYYS

Seuraavaksi tarkastellaan sitä, missä yksittäisissä koulutuksissa on eniten työttömiä ja missä on tapahtunut voimakkaimpia muutoksia työttömyyden esiintymisessä viimeisen vuoden aikana eli v. 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosineljännesten välillä (kuvioissa merkitty koulutuksen 4-numerotaso).

Kuvio 14. Suurimmat työttömien työnhakijoiden koulutusryhmät v. 2009 ensimmäisellä vuosineljänneksellä

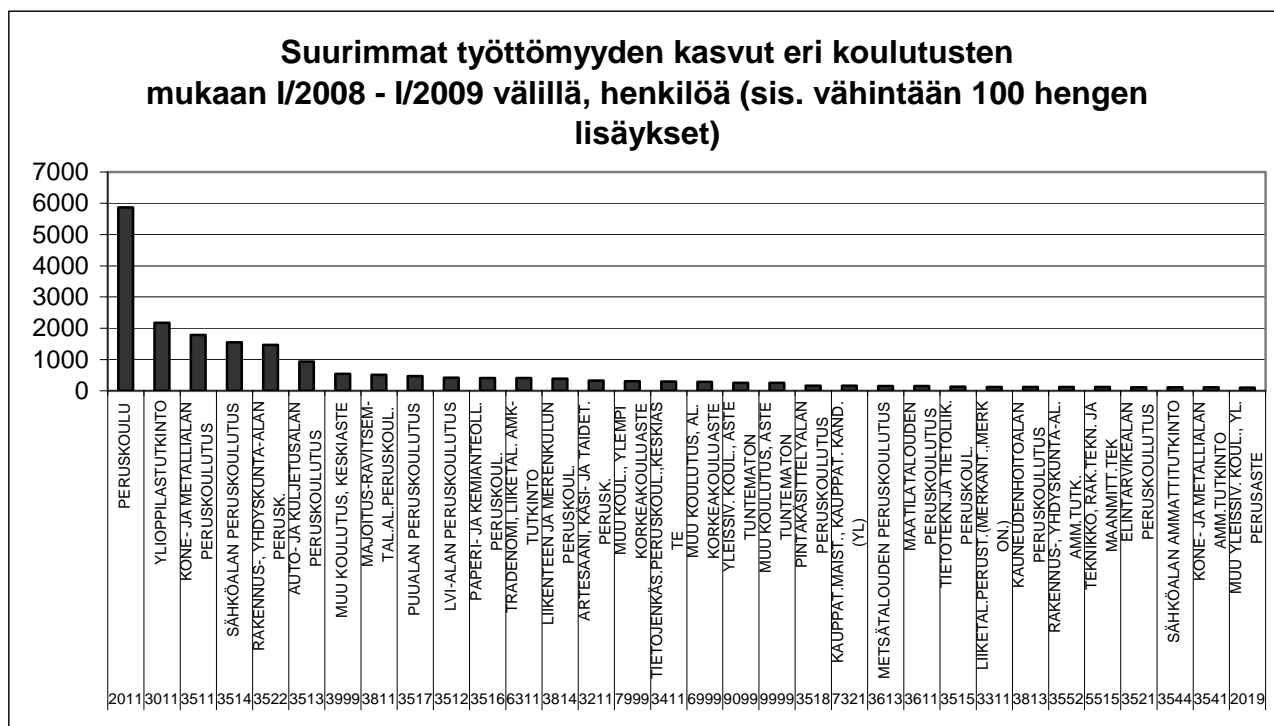

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Perus- ja kansakoulu sekä ylioppilastutkinto ovat yleisimmät koulutustaustat työttömille työnhakijoille vuoden 2009 alussa. Ammatillisesti eriytyneen koulutuksen hankkineista kone- ja metallialan perustutkinnon suorittaneita on työttöminä eniten. Korkeamman asteisista koulutuksista merkonomeja ja tradenomeja on eniten työttömänä, kaikki muut yli 1000:n työttömän työnhakijan koulutukset ovatkin keski- tai perusasteeseen kuuluvia.

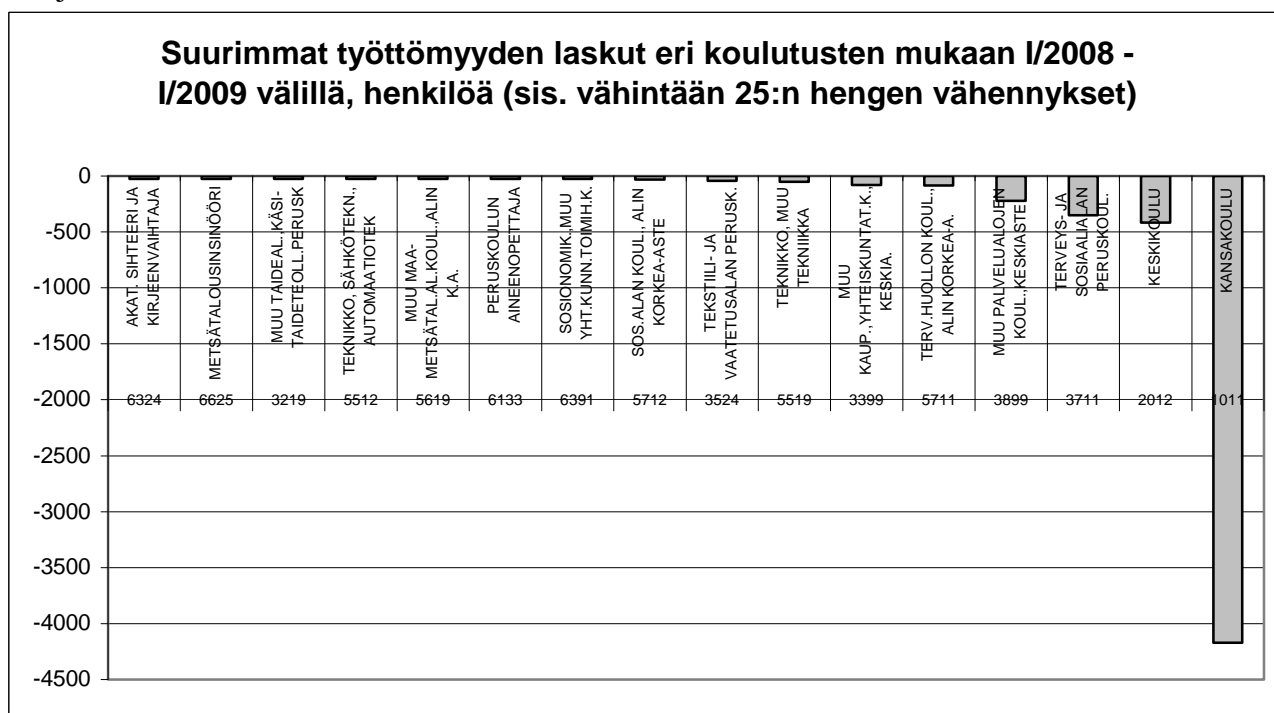
Tarkasteltaessa muutoksia, voidaan havaita sekä työvoiman ikä- ja koulutusrakenteeseen liittyviä pitemmän aikavälin rakennepiirteitä, että välittömiä suhdannemuutoksia.

Kuvio 15. Suurimmat työttömien määrän kasvut koulutuksittain v. 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosineljännesten välillä, henkilöä

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Kuvio 16. Suurimmat työttömien määrän laskut koulutuksittain v. 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosineljännesten välillä, henkilöä

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Työttömyys on laskenut voimakkaimmin kansakoulun ja keskikoulun käyneiden osalta, mikä selitynee heidän poistumisellaan työvoimasta. Vastaavasti peruskoulun suorittaneiden työttömien määrä on kasvanut vielä voimakkaammin ja myös ylioppilastutkinnon suorittaneiden tilanne on samankaltainen. Työttömyyden kasvussa näkyy koulutusten perusteella tulkittuna selvästi suhdanneluontoinen tuotannollisen toiminnan kysynnän nopea heikkeneminen. Toisaalta esimerkiksi terveydenhuollon ja sosiaalialan koulutusten suorittaneita on työttömänä vähemmän kuin vuosi sitten, mikä heijastaa näiden alojen edelleen vahvana jatkunutta työvoiman kysyntää. Työttömyyden kasvuvaiheessa nousuvolyymit työttömyydessä ovat suurempia kuin laskuvolyymit, vaikka näitä tarkastellaankin yksittäisten koulutusten tasolla.

Liitteessä on esitetty graafeina koulutusasteittain alle 30-vuotiaiden ja vastavalmistuneiden työttömyyden muutos vuoden 2008 ja 2009 ensimmäisten neljännesten välillä niissä 10:ssä koulutuksessa, joissa on ollut eniten työttömiä työnhakijoita v. 2009 alussa. Yleisenä havaintona voi todeta, että vastavalmistuneiden tilanteen muutos suhteessa alle 30-vuotiaiden tilanteen muutokseen on suhteellisesti hankalampi korkea-asteella perus- ja keskiasteeseen verrattuna. Etenkin ylemmällä korkea-asteella työttömyyden nousu tuntuu vastavalmistuneiden tilanteessa.

LÄHTEET:

Heinonen, E. - Hämäläinen, K. – Räisänen, H. – Sihto, M. – Tuomala, J. (2004): Mitä on työvoimapolitiikka? VATT-julkaisuja 38, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Helsinki

Nuoret miehet työelämään – mitä palveluja ja toimenpiteitä tarvitaan TE-toimistoissa (2009). Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, työ ja yrittäjyys 34/2009, Helsinki, osoitteessa www.tem.fi

Tilastokeskus, oppilaitostilastot 2008 (2009), Helsinki

Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto

Tilastokeskus, Työvoiman koulutus ja ammatit 2000-2005 (2007), Helsinki

Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto

LIITTEET:**Vuonna 2005 perusasteen jälkeisen koulutuksen tutkinnon suorittaneet miehet ja naiset koulutusasteen (opetushallinnon luokitus) ja pääasiallisen toiminnan mukaan 2006**

Koulutusaste	Tutkinnon suorittaneita 2005				Pääasiallinen toiminta vuoden 2006 lopussa (ennakkotieto)							
	Miehiä		Naisia		Työllisiä		Työttömiä		Opiskelijoita		Muita	
		%		%	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia
Ylioppilastutkinto	13 664	100,0	18 220	100,0	30,2	49,7	2,8	2,6	35,4	43,6	31,6	4,1
Toisen asteen ammatillinen tutkinto	24 596	100,0	25 853	100,0	68,1	74,6	11,7	10,6	7,0	8,6	13,2	6,1
opistoasteen tutkinto	130	100,0	24	100,0	94,6	91,7	-	-	5,4	-	-	8,3
Ammattikorkeakoulututkinto	7 675	100,0	12 913	100,0	87,8	86,6	5,9	5,1	4,4	3,6	2,0	4,6
Alempi korkeakoulututkinto	547	100,0	1 559	100,0	74,2	75,9	2,2	1,5	21,2	20,0	2,4	2,6
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	68	100,0	114	100,0	97,1	93,9	-	2,6	1,5	1,8	1,5	1,8
Ylempi korkeakoulututkinto	5 058	100,0	7 611	100,0	90,0	85,6	3,7	4,1	4,1	5,7	2,3	4,6
Lääkärien erikoistumiskoulutus	242	100,0	407	100,0	100,0	98,3	-	-	-	1,0	-	0,7
Lisensiaatintutkinto	221	100,0	230	100,0	89,1	87,8	2,7	2,2	5,4	6,1	2,7	3,9
Tohtorintutkinto	641	100,0	642	100,0	88,9	86,3	2,7	3,7	1,4	2,2	7,0	7,8
Yhteensä 2006	52 842	100,0	67 573	100,0	63,9	71,8	7,4	6,3	13,7	16,9	14,9	5,0
2005	51 378	100,0	67 520	100,0	62,3	69,7	8,7	7,4	14,7	18,3	14,3	4,7
2004	50 592	100,0	66 340	100,0	60,9	68,3	9,6	8,0	15,9	18,8	13,5	4,8

Koulutusasteittain koulutukset, joissa alle 30-vuotiaiden ja vastavalmistuneiden työttömien määrä eniten lisääntynyt 2008 ja 2009 ensimmäisten vuosinelj. välillä, henk. (Lähde: TEM, työnvälitystilasto)

